

КОНЦЕСИЯТА ЗА ДОБИВ КАТО ФОРМА НА КОНЦЕСИОНИРАНЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ – ЗАКОНОВА БАЗА

Гена Велковска

Тракийски университет – гр.Стара Загора, Стопански факултет, . Email: gvelkovski@sbv.bg

Резюме: Една от формите на концесия в Република България, регламентирана в закона за концесиите, е концесията за добив.

В доклада се разглежда обстоятелствено онази част със съответните правни норми от Закона за подземните богатства, в която предмет е именно концесията за добив.

Определено е място на:

- спецификите на концесията за добив;
- правата и задълженията на този вид концесия;
- условията и реда за предоставяне на концесия за добив;
- прилагане на конкурсно-тръжното начало при предоставяне на концесия за добив;
- договорите за концесия за добив;
- и т.н.

Направен е анализ, също така, на юридическата практика и на тази база са изведени някои препоръки, отразяващи виждането на автора.

Ключови думи: Концесия; Подземни богатства; Концесия за добив; Закон за подземните богатства; Управление на подземните богатства; Право на предоставяне; Задължения на концесионера; Концесионна площ.

MINING CONCESSION FOR A FORM OF CONCESSION IN THE REPUBLIC OF BULGARIA - LEGAL BASIS

Gena Velkovska

Trakiiski university, Stara Zagora, Faculty of economics, Email: gvelkovski@sbv.bg

Abstract: One form of concession in the Republic of Bulgaria established in the Law on Concessions is the concession for extraction.

The report considers circumstances that part with the relevant legal provisions of the Mineral Resources Act, in which the subject is precisely the concession for extraction.

Definitely a place:

- ✓ specifics of the concession for extraction;
- ✓ rights and obligations of this type of concession;
- ✓ the procedure for granting a concession for extraction;
- ✓ implementation of competitive-tender beginning at concession for extraction;
- ✓ concession contracts for extraction;
- ✓ etc.

An analysis is also some practical examples and on that basis allege some recommendations reflect the views of the author.

Key words: concession; Mineral Resources; concession for extraction; the Mineral Resources Act; managment of Mineral Resources; The right to provide; Obligations of the concessionaire; Concession area.

Въведение

Концесионната практика в Република България обхваща три основни направления:

- строителство, услуга и добив.

По смисъла на чл.2, ал.3 от Закона за концесиите посочените три направления са квалифицирани като предмет на концесиите. Българският законодател е определил сериозно правно място на концесията за добив, определяйки нейните правни характеристики и правни регламенти в самостоятелен закон – Закона за подземните богатства.

По смисъла на чл. 5. (1) от закона за концесиите - концесията за добив има за предмет експлоатация на природни богатства чрез добив, който се извършва със средства, осигурени от концесионера и на негов риск.

Предмет на разглеждане в материала са някои основни законови моменти регламентиращи природата, правната същност и правното регламентиране на концесията за добив у нас. За целите на материала е използвана действащата законова база и преди всичко двата закона които вече посочихме – Закон за концесиите и Закона за подземните богатства.

1. Управление на подземните богатства на Република България

А. Правна характеристика на подземните богатства.

Според Чл. 18. (1) от Конституцията на Р България - Подземните богатства, крайбрежната плажна ивица, републиканските пътища, както и водите, горите и парковете с национално значение, природните и археологическите резервати, определени със закон, са изключителна държавна собственост.

По смисъла на Чл. 2. от Закона за подземните богатства, подземни богатства са полезните изкопаеми и минните отпадъци от добива и първичната им преработка, групирани като:

- а/ метални полезни изкопаеми;
- б/ неметални полезни изкопаеми - индустриални минерали;
- в/ нефт и природен газ;
- г/ твърди горива;
- д/ строителни материали;
- е/ скалнооблицовъчни материали;
- ж/ минни отпадъци.

В качеството си на изключителна държавна собственост, подземните богатства се ползват с юридическа протекция. По смисъла на Чл. 4. (1) от Закона за подземните богатства, търсенето и проучването на подземните богатства се извършва въз основа на **разрешение** за:

- а/ търсене и проучване на подземни богатства;
- б/ проучване на подземни богатства;
- в/ добивът на подземни богатства се извършва чрез предоставяне на концесия.

В този смисъл, концесията за добив може да бъде охарактеризирана като право на определен субект да управлява определена разновидност на подземни богатства, което право му е предоставено от Министерския съвет по предложение на министъра на икономиката, енергетиката и туризма. (Чл. 5.т.3 от Закона за подземните богатства).

В. Органи осъществяващи управлението на подземните богатства в Република България.

Според текстовете на Чл. 7. ал.1 от Закона за подземните богатства, Министерският съвет определя държавната политика по управление на подземните богатства с цел устойчивото развитие на страната, националната сигурност и привличането на инвеститори и приема Национална стратегия за развитие на минната индустрия.

В ал.2 на цитирания член е разписана широка гама от функции по управлението на подземните богатства които функции са възложени на Министъра на икономиката, енергетиката и туризма, който:

- а/ разработва и след съгласуване с други заинтересовани министерства, ведомства и организации внася за

приемане от Министерския съвет посочената по горе стратегия;

б/ координира, провежда обществени поръчки за определяне на изпълнител и възлага изпълнението на инвестиционни и други проекти за геолошко и геоиколюшко изучаване на територията на Република България, в континенталния шелф и в изключителната икономическа зона в Черно море;

в/ управлява Националния геоложки фонд;

г/ организира набирането, поддържането в актуално състояние и съхраняването на данни по Закона за кадастъра и имотния регистър, както и създаването и поддържането на специализирани карти, регистри и информационна система въз основа на тези данни и въз основа на данни от кадастъра за:

- разрешенията за търсене и проучване и за проучване;
- откритията и находищата на подземни богатства;
- предоставените концесии за добив на подземни богатства;
- разрешителните за управление на съоръжения за минни отпадъци;
- издава удостоверения за регистрирани открития на находища;
- организира създаването и поддържането на Национален баланс на запасите и ресурсите на подземни богатства за всички видове подземни богатства;
- и.т.н.
- д/ създава необходимата организация и прави предложения пред Министерския съвет за предоставяне на концесии за добив на подземни богатства;
- е/ провежда конкурси и търгове, води преговори и сключва концесионни договори в случаите, определени с този закон;
- ж/ контролира изпълнението на задълженията на концесионерите по сключените по този закон договори;
- з/ и.т.н.

2. Концесия за добив - правни регламенти

Според текста на Чл. 33. ал.1 от Закона за подземните богатства, концесия за добив се предоставя за конкретно находище на подземни богатства с установени запаси и/или ресурси или отделни негови части (участъци).

По смисъла на ал.3 в концесията за добив на подземни богатства се включва и необходимата налична инфраструктура като принадлежност на концесията.

Какви права се предоставят на концесионера като страна по концесионния договор!

Отговора на този въпрос се съдържа в чл. 34 от закона за подземните богатства а именно:

Концесията за добив предоставя право на концесионера:

- а/ да придобие право на собственост върху видовете добити подземни богатства, за които е предоставена концесията, в съответствие с условията на сключения договор;

- б/ да придобие право на ползване върху минните отпадъци от добива и първичната преработка в съответствие с условията на сключения договор;

в/ да извършва всички необходими дейности, свързани с добива, включително допроучване в границите на находището, складиране, преработка, транспорт и продажба на видовете подземни богатства, за които е предоставена концесията;

г/ с допълнително споразумение към концесионния договор да получи право да допроучи и за срока на концесията да добива полезни изкопаеми от минните отпадъци, получени в резултат на дейностите по концесията.

Какви са задълженията на концесионера.

Според текста на Чл. 35. ал.1 от Закона за подземните богатства, концесионерът е длъжен:

а/ да извършва всички дейности по предоставената концесия съгласно закона и сключения договор;

б/ да предоставя необходимата информация на министъра на икономиката, енергетиката и туризма.

в/ при откриване на уникални минерални образувания или движими културни ценности в 7-дневен срок да уведоми министъра на икономиката, енергетиката и туризма и министъра на културата.

За какъв период се предоставя концесия за добив у нас.

Съгласно текста на Чл. 36 Концесията за добив се предоставя за срок до 35 години, като срокът на концесията може да бъде продължаван до 15 години при условията на сключения договор.

Какво включва концесионната площ.

Според текста на Чл. 37 ал.1 от Закона за подземните богатства, при предоставяне на концесия се определя концесионна площ, която включва:

а/ площта на находището или отделни негови участъци;

б/ площите, необходими за осъществяване на дейностите по концесията, извън добива.

в/ Границите на концесионните площи и на обектите на концесията, които се нанасят в специализираните карти; (виж карта 1 и карта 2 по-долу)

г/ Концесионната площ може да бъде променяна по мотивирано искане на концесионера до министъра на икономиката, енергетиката и туризма, след съгласуване и одобрение от Министерския съвет.

Какъв е механизмът за предоставяне на концесия за добив на подземни богатства.

Според текста на Чл. 39 ал.2 от закона за подземните богатства, Концесии за добив на подземни богатства се предоставят:

а/ чрез конкурс;

б/ чрез търг;

в/ по право на титуляр на разрешение за търсене и проучване или за проучване на подземни богатства;

г/ по право на дружество по силата на приватизационна сделка.

Какви други правни регламенти свързани с концесиите за добив са разписани в Българското законодателство.

Първо, Предоставените разрешения и концесии се обнародват в "Държавен вестник", публикуват се на интернет [страницата](#) на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма и се обявяват в общините по местонахождението на обекта заедно със списъка на координатите на граничните точки на площта на разрешението или концесионната площ.

Второ, Условията и редът за провеждане на конкурс и търг за предоставяне на разрешение за търсене и проучване и за проучване, както и за предоставяне на концесия за добив се определят с наредба на Министерския съвет.

Трето, Министерският съвет може да приеме решение за предоставяне на концесия по предложение на министъра на икономиката, енергетиката и туризма. Предложението трябва да бъде мотивирано, придружено с правен, финансово-икономически, екологичен и социален анализ и съгласувано със заинтересованите министерства.

С решението за предоставяне на концесия се определят:

- обектът на концесията;

- срокът на концесията;

- условията, основните права и задълженията по концесията;

- срокът за провеждане на конкурса или търга;

- срокът за закупуване на конкурсните или тръжните книжа;

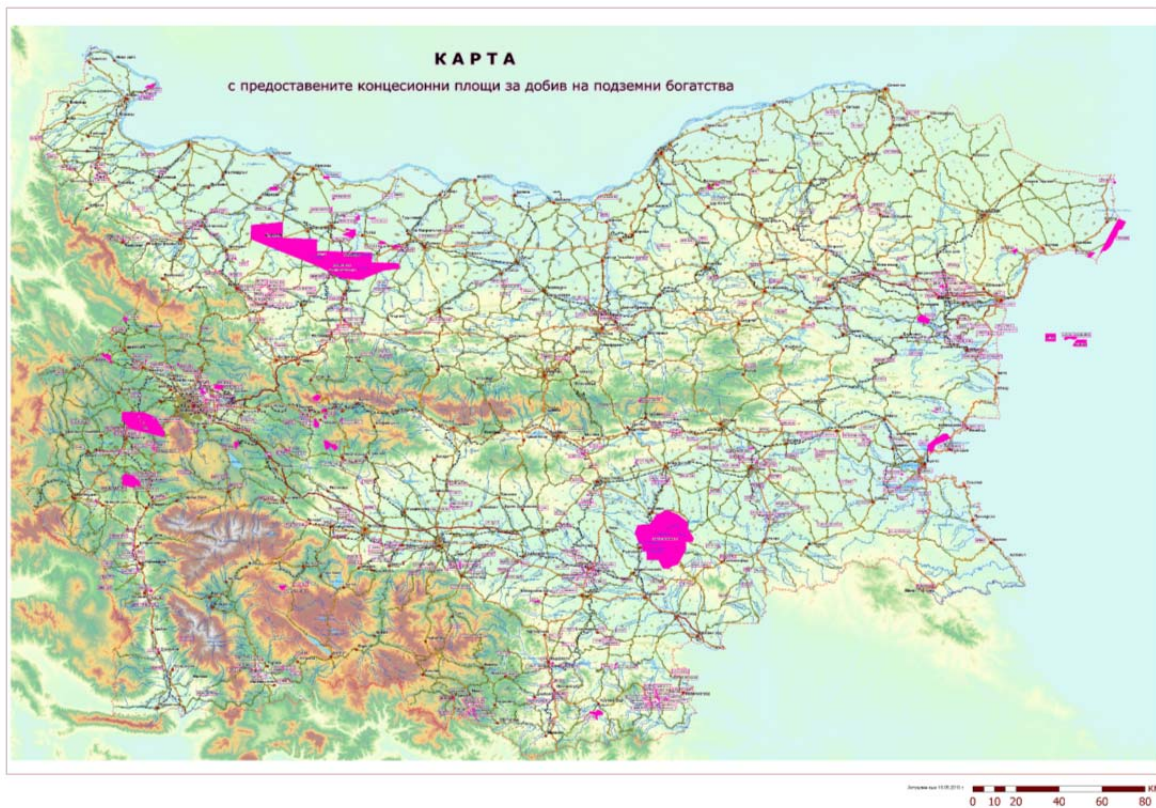
- срокът за приемане на документи за участие в конкурса или търга;

- размерът на депозита и срокът, в който трябва да бъде внесен;

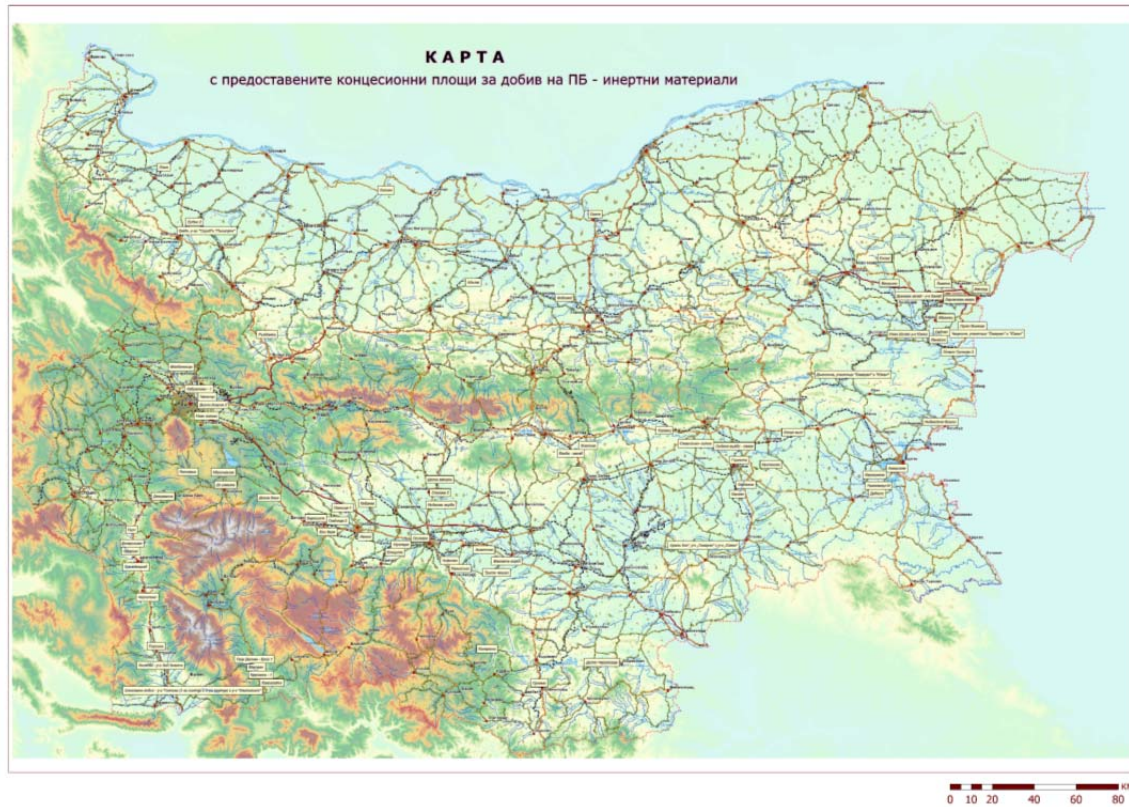
- други условия.

Решението на Министерския съвет за обявяване на конкурс или търг се обнародва в "Държавен вестник" и на [интернет страницата на Министерския съвет](#) и на [интернет страницата на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма](#), а за нефт и природен газ - и в "Официален вестник" на Европейския съюз, като срокът за закупуване на конкурсните книжа за нефт и природен газ не може да е по-кратък от 120 дни и по-дълъг от 180 дни от датата на обнародването.

Карта 1.

Източник: <http://www.me.government.bg/bg>
Карта 2.

Източник: <http://www.me.government.bg/bg>

Заклучение:

Концесиите за добив са широко разпространена практика за управление на земните богатства у нас. По данни от регистъра на действащите концесии за добив на подземни богатства, предоставени от Министерския съвет и контролирани от Министъра на икономиката и енергетиката, по настоящем броят на концесиите за добив надхвърля 500 в сериозно разнообразие на подземни богатства намиращи се на картата на България.

Управлението на подземните богатства не би могло да се осъществи само и единствено от държавата. В този смисъл използването на един такъв механизъм като концесиите за добив е призван да подпомага това управление в границите на очакваните и разписани в законовата база ефекти. Като цяло Българското законодателство достатъчно добре е обхванало правните норми, правните регламенти и правните облигации в концесиите за добив. Независимо от това на база на конкретни практически наблюдения и анализ на резултатите в този тип концесиониране, авторът смята, че в законодателството регламентиращо концесиите за добив е необходимо да се внесе повече конкретика и допълнителни текстове в следните области:

1. Очакван икономически ефект за държавата в дългосрочен план при концесиите за добив;
2. Екологични ефекти и ефекти свързани с климатичните промени;
3. Разширяване правомощията на Министерския съвет, респективно на Министерство на енергетиката;
4. Запазване на културното наследство и грижата за него;
5. Засилване на административния контрол.

Литература

1. Конституция на Република България;
2. Закон за концесиите;
3. Закон за подземните богатства;
4. Lex.bg – Правен портал;
5. www.me.government.bg/bg

Статията е препоръчана за публикуване от Редакционен съвет